

Sygn. akt VII U 505/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 sierpnia 2018 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Piotr Pawlak

Protokolant: st. sekr. sąd. Ewa Zimniak-Strusińska

po rozpoznaniu w dniu 23 sierpnia 2018 r. w Bydgoszczy

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o świadczenie rehabilitacyjne

na skutek odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 29 maja 2018 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ubezpieczona nie ma obowiązku zwrotu pobranego świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 01 kwietnia 2018 r. do 30 kwietnia 2018 r.

SSR Piotr Pawlak

Sygn. akt 505/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 maja 2018 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonej A. S. prawa do świadczenia rehabilitacyjnego od dnia 1 kwietnia 2018 r. do dnia 7 czerwca 2018 r. i zobowiązał ją do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu chorobowego w kwocie 2 775,30 zł za okres od dnia 1 kwietnia 2018 r. do dnia 30 kwietnia 2018 r. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż płatnik składek (...) w B. wypłacił ubezpieczonej świadczenie rehabilitacyjne od dnia 10 grudnia 2017 r. do dnia 30 kwietnia 2018 r. zgodnie z decyzją ZUS z dnia 27 listopada 2017 r., znak: 0400/601/2017/ZAS/S. Następnie organ, w odpowiedzi na wniosek ubezpieczonej z dnia 11 kwietnia 2018 r., przyznał jej decyzją z dnia 18 kwietnia 2018 r., znak (...), prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2014 r. Organ wskazał, iż w związku z tym, że świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury, ubezpieczona nie ma prawa do świadczenia od dnia 1 kwietnia 2017 r. do dnia 7 czerwca 2018 r., natomiast wypłacone świadczenie rehabilitacyjne za okres od dnia 1 kwietnia 2017 r. do dnia 30 kwietnia 2018 r. jest nienależne i podlega dochodzeniu.

Z powyższą decyzją nie zgodziła się ubezpieczona A. S. wnosząc odwołanie w zakresie zobowiązania jej do zwrotu świadczenia rehabilitacyjnego za okres od dnia 1 kwietnia 2018 r. do dnia 30 kwietnia 2018 r. w wysokości 2 775,30 zł brutto. Odwołująca wskazała, iż składając w dniu 11 kwietnia 2018 r. wniosek o emeryturę w ZUS w obecności doradcy emerytalnego zaznaczyła we wniosku, iż pobiera świadczenie rehabilitacyjne. Nadto ubezpieczona wskazała,

iż dołączyła odrębnie ręcznie napisane pismo informujące, iż rezygnuje od dnia 1 maja 2018 r. ze świadczenia rehabilitacyjnego w związku z przejściem na emeryturę. Odwołująca podniosła, iż doradca emerytalny przyjmując od niej wnioski o emeryturę nie poinformował jej, iż z chwilą przyznania emerytury nie będzie przysługiwało jej świadczenie rehabilitacyjne. Ubezpieczona podkreśliła, iż organ rentowy w dniu 18 kwietnia 2018 r. wydał decyzję o przyznaniu jej prawa do emerytury od dnia 1 kwietnia 2018 r., jednakże zawiesił wypłatę emerytury do czasu rozwiązania umowy o pracę, którą podjął decyzją od dnia 1 maja 2018 r. Ubezpieczona wskazała również, iż żaden pracownik ZUS nie kontaktował się z nią, aby poinformować ją, iż z dniem przyznania emerytury od 1 kwietnia 2018 r. bez podjętej wypłaty nie będzie jej przysługiwało świadczenie rehabilitacyjne za kwiecień 2018 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując swoje stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Odwołująca była zatrudniona w (...) w B. w okresie od dnia 15 marca 1982 r. do dnia 30 kwietnia 2018 r. i z tego tytułu podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom: wypadkowemu, rentowym, emerytalnemu oraz chorobowemu. W dniu 30 kwietnia 2018 r. stosunek pracy ubezpieczonej uległ rozwiązaniu w związku z przejściem przez ubezpieczoną na emeryturę.

Okoliczności bezsporne, nadto: zeznania odwołującej – k. 11

Decyzją z dnia 27 listopada 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał odwołującej prawo do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od dnia 10 grudnia 2017 r. do dnia 9 marca 2018 r. w wysokości 90% podstawy wymiaru, od 10 marca 2017 r. do dnia 7 czerwca 2018 r. w wysokości 75% podstawy wymiaru. Świadczenie rehabilitacyjne było wypłacane przez płatnika składek (...) w B.. Ostatnia wypłata miała miejsce w miesiącu kwietniu 2018 r. za okres od dnia 1 kwietnia 2018 r. do dnia 30 kwietnia 2018 r. w kwocie 2 775,30 zł brutto.

Dowód: decyzja ZUS z dnia 27 listopada 2017 r., pismo (...) w B. z dnia 10 maja 2018 r. – akta rentowe, zeznania odwołującej – k. 11

W dniu 11 kwietnia 2018 r. ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie jej emerytury. Jednocześnie odwołująca złożyła oświadczenie, iż z dniem 1 maja 2018 r. rezygnuje z przyznanego jej świadczenia rehabilitacyjnego w związku z przejściem na emeryturę. Powyższy wniosek odwołująca wypełniała przy pomocy doradcy emerytalnego będącego pracownikiem pozwanego organu, który podyktował odwołującej treść wniosków. Ubezpieczona informowała wówczas pracowników pozwanego, iż składa wniosek o przyznaniu emerytury w trakcie pobierania przez nią świadczenia rehabilitacyjnego.

Dowód: oświadczenie ubezpieczonej z dnia 10 kwietnia 2018 r., informacja do ZAS - akta rentowe, zeznania odwołującej – k. 11v

Organ rentowy, decyzją z dnia 18 kwietnia 2018 r., przyznał odwołującej prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2018 r. Wypłata emerytury nastąpiła od dnia 1 maja 2018 r., w związku z wnioskiem o podjęcie wypłaty z dnia 7 maja 2018 r.

Pismem z dnia 10 maja 2018 r. płatnik składek poinformował organ rentowy, iż w miesiącu kwietniu 2018 r. dokonał ostatniej wypłaty świadczenia rehabilitacyjnego za okres od dnia 1 do 30 kwietnia 2018 r. w kwocie 2 775,30 zł brutto. Nadto wskazał, iż w związku z rozwiązaniem umowy za porozumieniem stron i przejściem przez ubezpieczoną na emeryturę nie jest ona od dnia 1 maja 2018 r. pracownikiem płatnika składek.

Okoliczności bezsporne, nadto: pismo (...) w B. z dnia 10 maja 2018 r. – akta rentowe

W dniu 11 maja 2018 r. organ rentowy wszczął postępowanie w sprawie wypłaconego świadczenia rehabilitacyjnego od dnia 1 kwietnia 2018 r. do dnia 30 kwietnia 2018 r. Decyzją z dnia 29 maja 2018 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do świadczenia rehabilitacyjnego od dnia 1 kwietnia 2018 r. do dnia 7 czerwca 2018 r. i

zobowiązał ubezpieczoną do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu chorobowego w kwocie 2 775,30 zł za okres od dnia 1 kwietnia 2018 r. do dnia 30 kwietnia 2018 r.

Dowód: pismo ZUS z dnia 11 maja 2018 r., decyzja ZUS z dnia 29 maja 2018 r. – akta rentowe

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie w niniejszej sprawie, w ocenie Sądu, jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumentację zawartą w aktach rentowych, której autentyczność oraz wiarygodność nie były kwestionowane przez strony niniejszego postępowania. Nadto Sąd oparł się na zeznaniach odwołującej, które w ocenie Sądu były logiczne, spójne, wiarygodne i korelowały z pozostałym materiałem dowodowym, wobec czego Sąd nie znalazł podstaw by je zakwestionować.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd kierował się zasadami logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego.

Należy zaznaczyć, iż jak słusznie podkreśla się w orzecznictwie, sąd ubezpieczeń społecznych nie ma obowiązku prowadzenia postępowania dowodowego z urzędu, a odrębny charakter postępowania nie wyłącza zasady kontrydiktoryjności w tych sprawach, w tym ciężaru dowodzenia swych twierdzeń przez ubezpieczonego i pozwanego organ (por. wyrok SN z dnia 8 stycznia 2008 r., I UK 193/07, Legalis, wyrok SN z dnia 8 lipca 2008 r., II UK 344/07, Legalis, wyrok SN z dnia 11 lutego 2011 r., II UK 269/10, Legalis, wyrok SN z dnia 9 sierpnia 2011 r., I UK 52/11, Legalis).

W niniejszej sprawie strona odwołująca nie kwestionowała faktu otrzymania świadczenia rehabilitacyjnego jak również faktu przyznania prawa do emerytury za okres, w którym pobierała świadczenie rehabilitacyjne. Spór dotyczył ustalenia czy istnieją podstawy do żądania od ubezpieczonej przez organ rentowy zwrotu pobranych świadczeń.

W ocenie Sądu rozstrzygnięcie sprawy znajdzie oparcie w art. 66 ust 2-3 ustawy z dnia z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tj. Dz. U. 2017 r., poz. 1368, ze zm., dalej: ustawa zasiłkowa), zgodnie z którymi jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w art. 15-17 i art. 59 ust 6 i 7, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych ubezpieczonemu zasiłków bieżących oraz z innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych lub ściąganiu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Nadto do zwrotu świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa znajdują zastosowanie regulacje zawarte w art. 84 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U. z 2017 r., poz. 1778, ze zm.) (patrz: wyrok SA w Rzeszowie z dnia 3 grudnia 2013 r., III AUa 785/07, Legalis). Wspomniany przepis stanowi, iż osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia (ust2).

W świetle powyższych przepisów stwierdzić należy, że w prawie ubezpieczeń społecznych obowiązek zwrotu jest wyraźnie ograniczony do wypadków, w których wzbogacony przyjął świadczenia w złej wierze, wiedząc, że mu się one nie należą. Świadomość nienależności świadczenia wpływa bądź z pouczenia przez organ rentowy o okolicznościach powodujących zwrot świadczeń, bądź stąd, że osoba ta sama spowodowała wypłatę nienależnych świadczeń swoim

zawinionym działaniem. Pouczenie stanowi warunek sine qua non obowiązku zwrotu nienależnych kwot (A. Kijowski, *Zwrot nienależnych świadczeń*, s. 1512; por. wyr. SN z 26.4.1980 r., II URN 51/80, OSNC 1980, Nr 10, poz. 202; wyr. SN z 11.1.2005 r., I UK 136/04, OSNP 2005, Nr 16, poz. 252; wyr. SN z 9.2.2005 r., III UK 181/04, OSNP 2005, Nr 17, poz. 275; wyr. SN z 16.1.2009 r., I UK 190/08, OSNP 2010, Nr 15-16, poz. 194). Należy także przytoczyć uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2009 r. (I UK 147/09, Lex nr 585709), w którym wskazano, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącym problematyki zwrotu nienależnie pobranych świadczeń (także na tle niemal analogicznych uregulowań zawartych w uprzednio obowiązujących art. 80 i 81 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, Dz. U. Nr 3, poz. 6 ze zm., oraz art. 106 i 107 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm., a także aktualnego art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) przyjmuje się, że organ rentowy może domagać się zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tylko wówczas, gdy ubezpieczonemu można przypisać złą wolę (wyrok Trybunału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 maja 1966 r., I TR 49/66, niepubl.-patrz: B. Gudowska, *Ubezpieczenie emerytalno-rentowe w orzecznictwie Sądu Najwyższego*, Warszawa 1993 r., s. 171). Obowiązek zwrotu obciąża tylko tego, kto przyjął świadczenie w złej wierze wiedząc, że mu się nie należy, co dotyczy zarówno osoby, która została pouczona o okolicznościach, w jakich nie powinna pobierać świadczeń, jak też tej osoby, która uzyskała świadczenia na podstawie nieprawdziwych zeznań lub dokumentów, albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd instytucji ubezpieczeniowej. Wyplacenie świadczenia w sposób, na który nie miała wpływu wina świadczeniobiorcy, nie uzasadnia powstania po stronie osoby ubezpieczonej obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

W realiach niniejszej sprawy podnieść należy, że uzyskując prawo do świadczenia rehabilitacyjnego odwołująca nie miała przyznanego prawa do emerytury. Nie mogła więc wiedzieć jakim rozstrzygnięciem zakończy się postępowanie o przyznanie jej emerytury. Konkludując, nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż w chwili otrzymania ostatniego świadczenia w miesiącu kwietniu 2018 r. za okres od dnia 1 kwietnia do dnia 30 kwietnia 2018 r., świadczenie się jej nie należy. Prawo do emerytury uzyskała dopiero na mocy decyzji z dnia 18 kwietnia 2018 r. Ponadto zauważyć należy, iż ubezpieczona wypełniała wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury w obecności doradcy emerytalnego będącego pracownikiem pozwanego organu, którego poinformowała o fakcie przyznanego jej świadczenia rehabilitacyjnego, co tym samym wyklucza działanie ubezpieczonej w złej wierze. Co więcej pracownik ten udzielił ubezpieczonej pomocy w zakresie tak wypełnienia wniosku o emeryturę jak również sporządzenia oświadczenia o rezygnacji z pobierania świadczenia rehabilitacyjnego. W związku z powyższym nie można mówić o celowym wprowadzeniu organu rentowego w błąd, lecz o niedopatrzaniu ze strony Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2018 r., a jednocześnie na wniosek ubezpieczonej zawiesił wypłatę przedmiotowego świadczenia emerytalnego, podjętego od dnia 1 maja 2018 r. Zatem ZUS miał informację co do przyznaných ubezpieczonej uprawnień w zakresie świadczenia rehabilitacyjnego. Jednocześnie pozwany organ w trakcie postępowania o przyznanie odwołującej prawa do emerytury nie informował jej, iż z dniem przyznania jej prawa do emerytury nie będzie jej przysługiwało jej świadczenie rehabilitacyjne za kwiecień 2018 r.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie zostały spełnione ustawowe przesłanki do żądania zwrotu wypłaconego świadczenia rehabilitacyjnego.

Mając powyższe na względzie Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. przy zastosowaniu. 84 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych jak w sentencji.

SSR Piotr Pawlak